

میز نقد صبا

نقد سریال «جان سخت»

ملودرامی پر کشش با تم پر رنگ انتقام

محمد جلیوند

منتقد سینما

باورپذیری قصه و مماس بودن آن با جامعه که در عین حال از صافی ذهن و تخیل نویسنده گذشته باشد، کلید موفقیت یک سریال در مواجهه با تماشاگر به حساب می‌آید.

به ویژه در ملودرام‌ها که تماشاگران پروپاقرصی در ایران داشته و بخش مهمی از سریال‌های تولید شده در پلتفرم‌ها را تشکیل می‌دهد. «جان سخت» ساخته مصطفی تقی‌زاده و محصول پلتفرم فیلم‌نت که این روزها به قسمت‌های پایانی رسیده و در مرحله گره‌گشایی قرار دارد، یکی از تازه‌ترین نمونه‌های پخش شده در این باب به حساب می‌آید.

تقی‌زاده که فیلمنامه «جان سخت» نیز محصول قلم اوست، در قسمت نخست شخصیت‌های اصلی کار را به واسطه تور کویرگردی در کنار هم قرار داده و با تکیه بر درگیری‌های قبلی دو گروه، زمینه چینی‌های لازم برای خلق نقطه عطف اول را انجام می‌دهد. جایی که فرزند، وحید و نگار که نوعی مثلث عشقی را تشکیل می‌دهند، فرصتی برای ابراز تقابل با یکدیگر را پیدا کرده و سر آخر قتلی ناخواسته رقم می‌خورد؛ قتل وحید توسط فرزند که قصه را وارد فاز تازه‌ای می‌کند. تقی‌زاده در ایجاد تنش در سریال خود موفق بوده و منحنی تنش را با کمترین نوسان ترسیم کرده است. قرار گرفتن قهرمان در برابر مانعی بزرگ، ایده‌ای کلاسیک و امتحان پس داده به حساب می‌آید که کارگردان به خوبی از آن بهره گرفته و فرزند را در قالب قهرمان بر سر دوراهی فرار یا تسلیم در برابر قانون قرار می‌دهد. فرزند اولی را انتخاب کرده و با دستگیری‌اش سر مرز، نقطه عطف کلیدی دیگری را رقم می‌زند.

قصاص یا بخشش، تم اصلی فیلمنامه «جان سخت» در نیمه اول کار را تشکیل داده و شخصیت‌های مختلف را حول محور آن می‌چیند؛ از دوستان فرزند و نگار تا حامد برادر وحید و دوستانش و مهمتر از همه خانواده قاتل و مقتول. در این بین، داستان‌هایی هم که با تکیه بر پیشینه شخصیت‌های فوق خلق شده به گسترش داستان در عرض کمک شایانی کرده‌اند. برای نمونه می‌توان به داستانک عاشقانه‌ای با محوریت حامد و الهام اشاره کرد که یک قتل بر آن سایه انداخته و تم انتقام را به واسطه اولی پررنگ‌تر می‌کند. همین طور رابطه بین اشکان و هانیه که این داستان فرعی در قسمت‌های پایانی قوت بیشتری پیدا کرده و به یک نقطه عطف اساسی منجر می‌شود. حمید و شاهین هم مکمل‌های نسبتاً خوبی برای بقیه بوده و در عین حال متفاوت‌تر

به چشم می‌آیند. مخالفت ثریا و حامد برای بخشیدن فرزند در تقابل با ناصر پدر مقتول، پیچ و تاب خوبی به قصه داده و در عین حال گذشته ثریا را به رحیم پیوند می‌زند. آن‌هم در فلاشبکی که نقطه عطف آن قتلی است که رضا برادر ثریا مرتکب شده و رحیم شاهد آن بوده است. به این ترتیب تم انتقام پررنگ‌تر شده و شعله خاکستر شده آن، دوباره شعله‌ور می‌شود.

«جان سخت» در یک سوم پایانی نیاز به خون تازه‌ای داشته که شهرام به عنوان شخصیت مکمل، این کار را به شکل مطلوبی انجام می‌دهد. مرد میان‌سالی که خود را به فراموشی زده و با پیشنهاد وسوسه‌کننده یافتن الماسی گرانبه‌ای و پرداخت سهمی کلان از آن به گروه پاکو، عطف دیگری را رقم می‌زند. رفتن اشکان و بقیه به قشم برای پیدا کردن الماس دفن شده داخل چاه متروک، تنش حاکم بر داستان را حفظ کرده و در عین حال تماشاگران را در بیم و امید نسبت به فرجام کار نگه می‌دارد. تقی‌زاده در این بخش، شوک خوبی به کار داده و عطف درخشانی را رقم می‌زند. در عین حال سکانس مربوط به قصاص فرزند و حضور ثریا در زندان را در هاله‌ای از ابهام بر گزار کرده و تکه مهمی از آن را مجهول نگه می‌دارد تا در قسمت بعدی از آن به عنوان یک عطف استفاده کند. ناپدید شدن هانیه و تلاش اشکان برای پیدا کردن ردی از او و به موازات آن تلاش فرزند برای پیدا کردن شهرام، قصه را با ریتمی مناسب پیش برده و به تفلیس گرجستان می‌رساند. جایی که زنی جوان در قامت شخصیت مکملی جدید وارد کار شده و حواس تماشاگر را معطوف خود می‌کند.

پس از فیلمنامه «جان سخت»، به کارگردانی آن می‌رسیم که به لحاظ حفظ ریتم تا حدود زیادی موفق عمل کرده و توانسته تماشاگران را به مدت چهار ماه با خود همراه کند. انتخاب بازیگر در روزهایی که پلتفرم‌های گوناگون دست به تولید سریال‌های مختلف می‌زنند، کار سخت و پیچیده‌ای است که اهمیتی حیاتی برای کلیت پروژه دارد. «جان سخت» از این حیث گلیم خود را از آب بیرون کشیده و بازیگران متناسب با نقش‌ها انتخاب شده‌اند. از قدیمی‌ترها همچون: علی عمرانی، مسعود کرامتی، نسرين مقانلو و فرهاد اصلاتی تا جوان‌ترهایی همچون: مهراد صدیقیان، مجتبی پیرزاده، الناز حبیبی، ماهر الوند و مجید یوسفی که بازی‌هایشان نسبتاً یکدست از کار در آمده است.

در آخر اینکه، تقی‌زاده در «جان سخت» توانسته با استفاده از قصه‌ای آشنا و حتی کلیشه شده، ملودرام پر کششی بسازد که تماشاگران زیادی را همراه خود کند.

محسن برمهانی درباره پخش برنامه تفرقه افکنانه شبکه یک

منتظر نتایج تحقیقات هستیم

بخشی از این بخش‌ها مغفول مانده است و بعد رفته به بخش بعد و به پخش رسیده است ولی حتماً خطا بوده ولی مطمئن نیستیم که چه میزان سهوی و چه میزان عمدی بوده است.

برمهانی سپس اظهار داشت: رئیس سازمان به ماستور دادند اگر عمدی باشد در این ماجرا، فرزندان انقلاب و فرزندان ملت در رسانه ملی حتماً آن را خواهند خشکاند. ما خودمان را سرپایان رسانه‌ای این کشور و این نظام و این انقلاب می‌دانیم و نمی‌توانیم همچین اتفاقاتی را تحمل کنیم و منتظر نتایج تحقیقات هستیم تا اقدامات بعدی را انجام دهیم.

او افزود: الان نمی‌توانیم در این زمینه اظهار نظر کنیم و فقط می‌توانیم بگوییم مشکوک است؛ چون این را می‌دانیم. بنده خودم تولیدکننده هستم، تدوینگر نمی‌تواند جمله‌ای را انتخاب کند بدون این که از محتوای آن بی‌خبر باشد، ممکن است در فرآیند اتفاقاتی رخ دهد و یک تخلفاتی صورت بگیرد و یک جایی مدیر گروه به هر دلیلی نتواند ببیند، این‌ها همه تخلف است، ممکن است مدیر پخش و زیرمجموعه‌اش یک اقدامی کرده باشند، اما یک سری افراد در فرآیند تولید حتماً از این مطلع بودند و این شک ما را خیلی بیشتر می‌کند. این افراد از فرآیند و سازوکار رساندن این محتوا به پخش مطلع بودند.

برمهانی اظهار کرد: سازمان صدا و سیما و مجموعه معاونت سیما یک فرآیند و نظام قرص و محکمی برای این قبیل خطاها دارد؛ در این فقره و این موضوع متأسفانه دچاری توجیهی شدیم. حتماً بازنگری و توجه ویژه‌تری خواهد شد، اما آن چیزی که باعث شده است این اتفاق بیفتد عدم توجه در دست همکاران مابه‌وظایفشان بود. معاون سیما خاطر نشان کرد: ما کل این محتوا را پاک کرده بودیم و فقط کسانی که روی آنتن دیدند متوجه موضوع شده بودند، برای این که موضوع برای ما یک موضوع حیثیتی بود، ما خودمان یک اصطلاحی داریم توی بخش‌ها و معاونت و می‌گوییم که آنتن ناموس ماست. واقعاً این مسئله برای ما یک موضوع حیثیتی بود و بلافاصله بعد از این که این اتفاق افتاد و قبل از این که کسی بخواهد نکته‌ای بگوید و در فضای مجازی منتشر شود، برنامه‌های وحدتی در کنساکتور جای گذاری شد. متأسفانه به نظر همین طور که این اتفاق خطایی نابخشودنی است، باز نشر آن در فضای مجازی هم خطایی نابخشودنی است، مخصوصاً اولین نفر و اولین نفراتی که این کار را کردند یعنی آن‌ها مری خلاف امنیت ملی انجام دادند. بلافاصله اعلام جرم شد قبل از این که کسی مطلع شود، بلافاصله این‌ها خواسته شدند و توسط مرکز صیانت و حفاظت و بازرسی سازمان مورد بازجویی قرار گرفتند و بعد تازه این موضوع منتشر شد. رسانه ملی وظیفه خودش می‌داند و در موارد مشابه هم این کار را انجام داده است، موارد مشابه منظورم خطاهای پخش است و بلافاصله گروه‌هایی تشکیل شدند و واکنش نشان دادند، البته این موضوع موضوعی استثنائی و همین طور که رئیس محترم صدا و سیما فرمودند نابخشودنی است. // **ایسنا**

محسن برمهانی معاون سیما با حضور در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری ماجرای پخش برنامه تفرقه‌افکنانه در برنامه «سیمای خانواده» را تشریح کرد و گفت: ابتدا باید از هموطنان عزیز سنی و هموطنان عزیز شیعه عذرخواهی کنم که این اتفاق ضدوحدتی در ایشان ایجاد نگرانی کرد؛ البته این یک اتفاق تأسفباری است که جنبه مثبت هم داشت و آنکه دیدیم چه واکنش‌هایی حاکی از بصیرت و چه موضعی به این اتفاق تلخ رقم خورد.

وی ادامه داد: نمونه آن را دیدیم از هموطنان و بزرگان اهل سنت و شیعیان که نسبت به این اتفاق ناگوار اعلام موضع و ابراز نگرانی کردند. این واقعه نشان دهنده بصیرت مردم است که باید هم عذرخواهی و هم تشکر کرد. باید تشکر کرد از اتفاق‌هایی که در این مدت افتاده است؛ بیانیه‌هایی که دادند، مجمع نمایندگان اهل سنت، چقدر واقعه‌نگاه درستی است، باید از بزرگان اهل سنت تشکر کرد و از مردم عزیز که با یک نگاه ملی دارند به موضوع نگاه می‌کنند.

محسن برمهانی در ادامه در تشریح ماجرا تصریح کرد: خطای تأسف بار چهارشنبه که تا حدود زیادی مشکوک است و اطمینان نداریم که سهوی بوده باشد و امیدواریم که سهوی بوده باشد، وقتی اتفاق افتاد، ابتدا شبکه یک خودش، وسط آن آیتم مطلع شد. یکی دو دقیقه بعد آیتم را قطع کرد و ویدئو را از بسترهای فضای مجازی در اختیار سازمان صدا و سیما بلافاصله برداشت. در عالی‌ترین و بالاترین سطوح سازمان صدا و سیما، موضوع بلافاصله پیگیری شد. کمیته‌هایی تشکیل شد. آقای دکتر جبلی خودشان شخصاً پیگیری بودند که این اتفاق به درستی از مراجع مختلف رقم بخورد. چند ساعت بعد، هشت نفر از افراد مقصر که ما می‌دانیم هنوز کدام یک از این افراد عمداً و کدام یک سهواً در این اتفاق سهیم بودند، فراخوانده شدند. افراد مقصر امروز به دستگاه قضای معرفی شده‌اند. چهار نفر از آنها دستگیر شده‌اند که الان بازداشت و تحت بازجویی هستند. واقعاً این اتفاق خارج از مشی رسانه ملی بود؛ رسانه ملی که در دوره جدید آغاز به کار خودش، سند تحولی را سر دست گرفت و گفت مبنای کار ما این سند تحول است. این سند تحول ۱۲ محور اصلی محتوایی دارد که یکی از این محورها مسئله امتی و وحدتی است.

برمهانی در بخشی از این گفت‌وگو گفت: یک برنامه تلویزیونی از چند بخش تشکیل می‌شود؛ برنامه‌ای مثل آنچه چهارشنبه پخش شد، یک برنامه زنده است که لایه لای این برنامه زنده، بخش‌های تولیدی یا ما می‌گوییم آیتم وجود دارد.

او در ادامه تصریح کرد: آنچه پخش شد، هیچ ارتباطی به موضوع نداشته است؛ آیتم را تحویل برنامه می‌دهند، قبل از برنامه تدوینگر و کارگردان آیتم، آن را بازبینی کرده است، بعد از آن، تیم تهیه و تهیه‌کننده آن را بازبینی می‌کند و آن را در اختیار گروه برنامه‌ساز سازمان قرار می‌دهد. گروه برنامه‌ساز آن را در اختیار پخش قرار می‌دهد و پخش نیز بعد از بازبینی و تایید اثر، آن را پخش می‌کند.

برمهانی توضیح داد: این که ما می‌گوییم مشکوک است و این که می‌گوییم اطمینان نداریم که سهوی بوده باشد این است که این فرآیند توسط افرادی که از جزئیات این فرآیند مطلع بودند، بعضی جاها دور زده شده است، بدون این که مطلع باشند؛ یعنی این آیتم به سردبیر برنامه داده نشده است قبل از این که برنامه پخش شود یا بعضی از عوامل از آن بی‌خبر بودند و آمده است داخل برنامه و بازبین خطای اصلی و اولیه را انجام داده است.

معاون سیما یادآور شد: بازبین پخش، محتوای آیتم را متوجه نشده است و در شرایط عادی اصلاً امکان پذیر نیست که این اتفاق بیفتد. بنابراین در این سازوکار